

Motion till riksdagen

1988/89:Ub636

av Margareta Fogelberg och Ingela Mårtensson
(båda fp)

En konstfakultet

I samband med såväl arbetet med den nya högskolelagen som försöken att definiera och avgränsa verksamheten inom begreppet konstnärligt utvecklingsarbete påpekades från Göteborgs universitet vikten av att designutbildningen gavs möjlighet att uppfylla ett av de utbildningsmål som skiljer den från övrig konstnärlig verksamhet, nämligen att med inriktning på konstnärlig användning ackumulera och utveckla kunskap från de ekonomiska, humanvetenskapliga, teknologiska och informationstekniska utbildningssektorerna.

Grunden för framställningarna har hela tiden varit behovet av anpassning av tillgänglig, generell kunskap till den speciella konstnärliga verksamhet som bedrivs vid designlinjerna. Yrkandena har inneburit *tillsvidareförordnade professorstjänster* för de aktuella områdena *teori och historia, designmetodik, informationsstudier samt formlära* med inriktning på forskning och utveckling. Samtidigt har frågan om en egen fakultet aktualiserats. För undervisningen och yrkesbevakningen inom industriell produktdesign, inredningsarkitektur och informationsdesign behövs *tidsbegränsade professorstjänster* motsvarande den omvandling av tidigare huvudlärartjänster som för budgetåret 1989/90 tilldelats konstfackskolan (prop 1986/87:80).

Vid de konstnärliga högskoleutbildningarna har under senare år diskuterats lämplig ledningsorganisation och vid Göteborgs universitet har Fotohögskolan, Konsthögskolan Valand, Konstindustriskolan, Musikhögskolan samt Teater- och operahögskolan utrett fakultetsfrågan på uppdrag av Nämnden för konstnärligt utvecklingsarbete (NKU). Utredningen poängterar att behovet av konstnärligt utvecklingsarbete är gemensamt och likartat och att utbildningarna har olika behov av forskningsanknytning, forskning (i traditionell mening) och forskarutbildning. Skillnaderna belyses genom begreppen "fri konst" och "tillämpad konst". Enigheten i sakfrågan, om inrättandet av en fakultet, har varit stor, men det har funnits olika uppfattningar vad gäller inrättandet av nämnd inom fakulteten: fakultetsnämnd, utbildnings- och forskningsnämnd eller annat organ.

Utredningen lades till det underlag som UHÄ hade att arbeta med i samband med utredningen om organisation och medelsfördelning inom området konstnärligt utvecklingsarbete. UHÄ framlade därefter ett förslag om att fakultetsbegreppet skall etableras för konstnärligt utvecklingsarbete och att en fakultetsorganisation skall kunna inrättas vid en konstnärlig högskoleenhet, om så önskas.

Vid de konstnärliga utbildningarna vid Göteborgs universitet har alla sett fram emot fakultetsbildningen med stor entusiasm och har haft god anledning tro att UHÄ:s förslag skulle föreläggas riksdagen.

Det är med stor förvåning vi läser det föredragande statsrådets kommentar: "Jag är dock inte beredd att tillstyrka inrättandet av konstnärliga fakulteter. Fakultetsorganisationen har utvecklats för att passa universitetens arbete inom forskning och forskarutbildning. Det konstnärliga utvecklingsarbetet bör få möjlighet att utveckla egna traditioner." I stället förordar statsrådet en organisation för planering och medelstilleddning som är "bättre anpassad" för konstnärligt utvecklingsarbete. Slutsatsen är märklig och fullständigt grundlös. De som är närmast berörda väntas alltså inte veta särskilt mycket om sin egen verksamhet.

Vid Konstindustriskolan finns ett skriande behov av reell forskningsanknytning, forskning och forskarutbildning. Det räcker med att sätta sig in i förekommande studieämnen för att begripa detta.

Det rör sig främst om institutionens kunskapsuppbyggnad och därutöver är det en fråga om synlighet och position i forskarsamhället. Vad gäller uppbyggnaden av kunskap fordras främst en institutionell ram för att åstadkomma en djup inbördes relation mellan grundutbildningen och forskningen för att institutionerna skall kunna leva upp till högskolelagens krav på att utbildningen skall vila på vetenskaplig grund.

För att behandla problem inom exempelvis designområdet räcker det självfallet inte med att kunna utöva sin konst – att kunna gestalta något. Det finns sådant man måste förstå, sådant man måste söka förklaringar till och sådant man måste kunna tillämpa. Det är bl.a. här forskningsbehovet blottläggs och det är här behovet av begreppsbildning, teoribildning och ämnesutveckling blir synligt. Det finns alltså ämnesspecifikt gods inom de konstnärliga områdena som inte kan utvecklas enbart med hjälp av "konstnärliga utvecklingsarbeten". Däremot kan väl definierade FoU- och konstnärliga utvecklingsverksamheter mycket väl genom gränsöverskridanden ge stöd åt varandra. Häri ligger i vart fall en spännande utmaning värd att pröva.

I dag haltar kunskapsuppbyggnaden kraftigt och det är nödvändigt att man framgent kan ägna sig såväl åt vetenskaplig tillväxt som åt konstnärlig förnyelse. Först då kan det bli tal om kvalitet i sammanhanget och först då kan kunskapsuppbyggnaden realiseras.

När det gäller påbyggnadsutbildningen har NKU i den tidigare nämnda utredningen föreslagit en forskarutbildning på "lic-nivå". Behovet av sådan utbildning är mycket stort. Studenterna tvingas i dag att skriva in sig på institutioner inom helt andra fakultetsområden och det orsakar flera problem.

Sammanfattningsvis vill vi understryka att de konstnärliga utbildningarna är i stort behov av såväl forskning som konstnärligt utvecklingsarbete och att fakultetsutbildningen med lämplig ledningsorganisation är en förutsättning för att få en fungerande bas för verksamheten.

När statsrådet säger att: "Fakultetsorganisationen har utvecklats för att passa universitetens arbete inom forskning och forskarutbildning", skulle detta alltså inte vara relevant för konstnärliga utbildningar med behov av forskning och forskarutbildning. Någon förklaring till detta gives inte. Det är uppenbart att den gamla vanföreställningen om att kunskapsinhämtande på det konstnärliga området skulle vara något mycket fritt och ogripbart, fjärran från "verkliga" kunskaper, lever ännu.

Hemställan

Mot. 1988/89

Ub636

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om designlinjernas behov av ledningsresurser för forskning och utveckling samt konstnärligt utvecklingsarbete vid Göteborgs universitet.

2. att riksdagen i enlighet med UHÄ:s förslag beslutar att fakultetsbegreppet etableras inom det konstnärliga området samt att stöd för detta ges genom författningsändringar, vilket innebär att konstnärlig fakultet skall kunna finnas vid högskoleenhet med konstnärlig utbildning efter beslut av regeringen.

Stockholm den 21 januari 1989

Margareta Fogelberg (fp)

Ingela Mårtensson (fp)